

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ДРУГА СЕКЦІЯ

СПРАВА "АНТОНЕНКОВ ТА ІНШІ проти УКРАЇНИ"

(Заява № 14183/02)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

22 листопада 2005 року

*Це рішення стане остаточним за обставин, викладених у п. 2 статті 44
Конвенції. Воно може підлягати редакційним виправленням.*

У справі «Антоненков та інші проти України»

Європейський суд з прав людини (друга секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

- п. Ж.-П. Коста (J.-P. Costa), Голова,
 - п. І. Кабрал Баррето (I. Cabral Barreto),
 - п. К. Юнгвірт (K. Jungwiert),
 - п. В. Буткевич (V. Butkevych),
 - п. М. Угрехелідзе (M. Ugrekheldze),
 - пані А. Мулароні (A. Mularoni),
 - пані Е. Фура-Сандстрьом (E. Fura-Sandström), судді,
- та пані С. Долле (S. Dollé), Секретар секції,
після обговорення в нарадчій кімнаті 3 листопада 2005 року,
вносить таке рішення, що було прийняте цього дня:

ПРОЦЕДУРА

1. Справа порушена проти України за заявою (№ 14183/02), поданою до Суду відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) громадянами України Олексієм Анатолійовичем Антоненковим (далі — О. А.), Олексієм Анатолійовичем Дюкіним (далі — О. Д.) та Володимиром Петровичем Столітнім (далі — В. С.) (далі — заявники) 6 березня 2002 року.

2. Заявники були представлені п. А. В. Владимировим, юристом, який практикує у м. Києві. Уряд України (далі — Уряд) був представлений Уповноваженим — пані Валерією Лутковською.

3. 13 жовтня 2004 року Суд вирішив комунікувати Уряду заяву. Відповідно до положень п. 3 статті 29 Конвенції Суд вирішив розглянути суть заяви одночасно з її прийнятністю.

ФАКТИ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Заявники народились у 1967, 1959 та 1970 роках відповідно. Всі вони проживають у м. Києві.

5. 26 червня 1996 року проти заявників було порушено кримінальну справу.

6. 31 червня 1996 року О. Д. було заарештовано за підозрою у вчиненні шахрайства та крадіжки. 16 серпня 1996 року В. С. та 19 серпня 1996 року О. А. було заарештовано за подібними обвинуваченнями. За твердженнями прокуратури, заявники обманним шляхом (використовуючи підроблені документи) переоформили та у подальшому продали приміщення, яке належить п. К.

7. Під час розслідування прокуратура отримала декілька висновків бухгалтерської експертизи відносно операції, у вчиненні якої підозрюються заявники.

8. 3 березня 1997 року прокурором м. Києва було затверджено обвинувальний висновок та направлено справу до Київського міського суду для визначення територіальної підсудності справи. 5 березня 1997 року Київський міський суд (далі — міський суд) направив справу до Шевченківського районного суду м. Києва (далі — районний суд). Заявники постали перед судом за обвинуваченням у крадіжці, шахрайстві та розкраданні документів (О. Д.), шахрайстві та підробці документів (В. С.), а також шахрайстві та крадіжці (О. А.).

9. 2 квітня 1997 року районним судом заявників було віддано до суду.

10. 3 квітня 1997 року районний суд звільнив О. А. та В. С. 3-під варти під заставу у 3000 грн для кожного (приблизно 1500 доларів США на той час) та підписку про невиїзд. 19 травня 1997 року О. Д. також було звільнено 3-під варти під заставу у 4000 грн (приблизно 2000 доларів США) та підписку про невиїзд. 27 травня 1997 року заявникам було збільшено розмір застави до 17 000 грн (приблизно 8500 доларів США) для кожного.

11. Між квітнем 1997 року та червнем 1998 року районний суд провів 22 слухання справи (з них 14 між вереснем 1997 року та червнем 1998 року). 10 разів слухання справи було відкладено переважно через неявку у судові засідання потерпілого, свідків та адвокатів заявників. В ході розгляду справи 24 жовтня 1997 року судом винесено постанову про примусовий привід свідка Ф.

12. 22 червня 1998 року районний суд вирішив направити справу на додаткове розслідування у зв'язку з неповнотою проведення попереднього розслідування. Зокрема, суд зазначив, що слідчі органи не встановили місцезнаходження головного свідка Ф., що зробило неможливим для суду викликати її та допитати. Прокуратура оскаржила це рішення. 6 серпня 1998 року вказане рішення суду, крім одного пункту, було скасовано ухвалою міського суду, оскільки недоліки розслідування, зазначені у рішенні районного суду, могли бути виправлені в судовому засіданні. Однак міський суд підтримав висновки районного суду, що

обвинувачення у розкраданні у великих розмірах, висунуте проти О. Д., потребує додаткового розслідування.

13. Судовий розгляд було продовжено 2 листопада 1998 року. З листопада 1998 року до квітня 2000 року було призначено 30 судових слухань, з яких було проведено 7 слухань. 15 слухань було скасовано через неявку потерпілого, 5 слухань було відкладено у зв'язку з відсутністю заявників, у двох випадках головуючий суддя перебував на лікарняному. Зокрема, слухання справи, призначене на 12 травня 2000 року, було відкладене на 17 травня 1999 року у зв'язку з тим, що В. С. перебував у відрядженні. 15 березня 2000 року він подав до суду клопотання про надання дозволу виїхати до Російської Федерації для проведення хірургічної операції, яке було задоволено.

14. 20 квітня 2000 року районний суд повернув справу на додаткове розслідування, обґрунтовуючи обставинами, викладеними у рішенні від 22 червня 1998 року. Апеляційна скарга, подана прокуратурою з пропущенням строків подачі апеляційних скарг, була залишена без задоволення міським судом 28 вересня 1998 року. 18 січня 2001 року прокурор м. Києва вніс протест в порядку нагляду на рішення суду від 20 квітня 2000 року. 29 січня 2001 року президія міського суду задовольнила протест та направила справу до суду першої інстанції для подальшого розгляду.

15. 4 квітня 2001 року районний суд продовжив розгляд справи. Між квітнем 2001 року та червнем 2002 року судом було призначено 23 слухання, з яких 13 було відкладено через неявку в судові засідання потерпілого (у 9-ти випадках), заявників (у 3-х випадках) та прокурора (в 1-му випадку). В ході розгляду справи 24 квітня та 21 травня 2001 року судом винесено постанову про примусовий привід потерпілого.

16. 17 липня 2002 року районний суд виділив матеріали кримінальної справи за обвинуваченням О. Д. та О. А. у крадіжці та розкраданні документів в окреме провадження та направив справу в цій частині для проведення додаткового розслідування.

17. 19 липня 2002 року районний суд заклав кримінальну справу за обвинуваченням у шахрайстві (проти всіх заявників), розкраданні документів (проти О. Д.) та підробці документів (проти В. С.) у зв'язку із закінченням строків давності притягнення до кримінальної відповідальності; скасував заставу та наказав повернути гроші, внесені як застава.

18. Відповідно до документів, поданих сторонами, розслідування кримінальної справи за обвинуваченням О. Д. та О. А. у крадіжці (як припускається) триває досі.

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

19. Текст статей 148, 149 та 150 Кримінально-процесуального кодексу України від 1960 року (загальні положення застосування запобіжних заходів) викладений у справі «*Меріт проти України*», заява № 66561/01, рішення від 30 березня 2004 року (розділ «ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО»).

20. Стаття 1541 Кодексу (застосування застави) викладена у справі «*Коваль проти України*» (заява № 65550/01, ухвала від 10 грудня 2002 року).

21. Стаття 281 (повернення справи на додаткове розслідування) викладена у рішенні від 6 вересня 2005 року у справі «*Салов проти України*» (заява № 65518/01, п. 72).

22. Стаття 151 Кодексу передбачає, що підписка про невиїзд полягає в отриманні від підозрюваного або обвинуваченого письмового зобов'язання не відлучатися з місця постійного проживання або з місця тимчасового знаходження без дозволу слідчого (або судді). У разі порушення підозрюваним або обвинуваченим даної ним підписки про невиїзд вона може бути замінена більш суворим запобіжним заходом.

ПРАВО

I. ЩОДО ПОРУШЕННЯ П. 1 СТ. 6 КОНВЕНЦІЇ

23. Заявники скаржилися на надмірну тривалість кримінального провадження проти них. У листі від 18 травня 2004 року заявники також скаржились, що ухвала Шевченківського районного суду м. Києва від 19 липня 2002 року була винесена несправедливо, оскільки залишила невирішеним питання їх вини. Вони посилались на п. 1 ст. 6 Конвенції, якою у відповідній частині передбачено наступне:

«Кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку ... судом...»

24. Уряд заперечив цей аргумент.

А. Прийнятність

1. Питання справедливого судового розгляду

25. У листі від 18 травня 2004 року заявники подали скаргу щодо несправедливості кримінального провадження проти них. Вони зазначили, що ухвала Шевченківського районного суду м. Києва від 19 липня 2002 року була несправедливою в розумінні статті 6 Конвенції, враховуючи, що питання вини або невинуватості заявників було залишено відкритим в результаті закриття проти них кримінальної справи.

26. Суд зазначає, що ця скарга була подана понад шість місяців після того, як було винесено оспорювану ухвалу. Більше того, заявники не оскаржили вказану ухвалу до Апеляційного суду м. Києва та таким чином не вичерпали, як вимагається п. 1 ст. 35 Конвенції, засоби захисту, доступні за українським законодавством. Таким чином, Суд відхиляє цю частину заяви відповідно до пп. 1 та 4 ст. 35 Конвенції.

2. Тривалість провадження

а. стверджуване невичерпання національних засобів захисту

27. Уряд стверджував, що заявники не вичерпали національні засоби захисту, оскільки вони не оскаржили ухвалу від 19 липня 2002 року до Апеляційного суду м. Києва.

28. Заявники заперечили цей аргумент.

29. Суд нагадує свою прецедентну практику, що українське законодавство, що діяло на той час, не надавало ефективних засобів захисту в сенсі своєї практики за п. 1 ст. 35 Конвенції з огляду на скарги стосовно тривалості кримінального провадження (див. справу *«Меріт проти України»*, цитовану вище, пп. 61–67). Він не знаходить причин для відмови від цього висновку в цій справі. Таким чином, Суд вважає, що заявник був звільнений від використання засобу захисту, наведеного Урядом, та дотримав вимог п. 1 ст. 35 Конвенції.

б. стверджуване недотримання правила шести місяців

30. Уряд зазначив, що відлік шестимісячного періоду подачі заяви почався 22 червня 1998 року або 20 квітня 2000 року, коли районний суд приймав рішення про направлення справи на додаткове розслідування.

31. Заявники стверджували, що судові рішення, зазначені Урядом, за своїм характером були проміжними та відповідно не могли вважатись остаточними для цілей ст. 6 та п. 1 ст. 35 Конвенції. Тому, за

твердженнями заявників, ухвали від 22 червня 1998 року або від 20 квітня 2000 року не могли починати відлік шестимісячного періоду.

32. Суд нагадує, що п. 1 ст. 6 застосовується протягом всього провадження для «вирішення питання ... щодо обґрунтованості будь-якого кримінального обвинувачення» (див. *Phillips v. the United Kingdom*, № 41087/98, п. 39, ECHR 2001-VII). Він далі нагадує, що, якщо засіб захисту відсутній (див. п. 29 вище), відлік шестимісячного строку починається від дії, яка становить порушення Конвенції. Однак, якщо це стосується триваючої ситуації, відлік строку починається з моменту завершення цієї ситуації.

33. Суд зазначає, що у цій справі не обговорюється, що судово провадження, яке є предметом розгляду (до або після ухвал суду від 22 червня 1998 року та 20 квітня 2000 року), стосувалось одного обсягу обвинувачень, висунутих прокуратурою проти заявників. Було б штучним відділяти ці частини судового розгляду справи заявників від решти кримінального провадження в цілому. Суд нагадує, що повернення справи на додаткове розслідування відображає процесуальний крок тимчасового характеру, який не містить елементів фінального судового рішення у кримінальній справі та не становить остаточного визначення обвинувачення проти заявника (див., *mutatis mutandis*, *Nikitin v. Russia*, № 50178/99, п. 58, ECHR 2004_...).

34. Суд таким чином вирішує, що для В. С. шестимісячний період починається з ухвали суду від 19 липня 2002 року, якою за відсутності апеляції врешті було закрито кримінальну справу проти нього. Що стосується О. А. та О. Д., то провадження щодо них досі триває і таким чином дає привід для можливої безперервної ситуації порушення положення «розумного строку» за п. 1 ст. 6 Конвенції. Відповідно, будучи поданою 6 березня 2002 року, зазначена скарга підпадає під шестимісячну юрисдикцію Суду.

в. загальний висновок

35. Суд зазначає, що ця скарга не є явно необґрунтованою. Він також зазначає, що вона не є неприйнятною з будь-яких інших причин. Таким чином, вона має бути визнана прийнятною.

Б. Суть

1. Доводи сторін

36. Уряд зазначив, що справа була достатньо складною, про що свідчить факт, що у справі було три обвинувачених. Він вказав на

необхідність вивчити ряд експертних висновків, допитати численну кількість свідків та вивчити понад 2 тисячі сторінок документальних доказів. Уряд зазначив, що національні суди проявили належну старанність в розгляді справи, регулярно призначаючи слухання. Він наголосив, що суди вжили заходів для прискорення розгляду справи, прийнявши рішення про примусовий привід в судове засідання свідка Ф. та потерпілого К.

37. Уряд далі наголосив, що заявники сприяли подовженню розгляду справи, не з'явившись кілька разів у судове засідання, підтримавши перше рішення суду про направлення справи на додаткове розслідування та не заперечивши проти другого такого ж рішення. Будучи прийнятими, вказані рішення, на його думку, суттєво затягнули розгляд справи.

38. Заявники стверджували, що розгляд справи не був проведений з належною старанністю. Вони вказали, що були відповідальними лише за малу кількість відкладень у справі.

2. Оцінка Суду

а. період часу, що береться до уваги

39. Суд нагадує, що період часу, який має бути взятий до уваги для визначення тривалості кримінального провадження, починається з дня, коли особу «обвинувачено» в автономному або матеріальному розумінні цього терміна. Він закінчується у день, коли обвинувачення остаточно визначено або провадження припинено (див. *Rokhlina v. Russia*, № 54071/00, п. 81, від 7 квітня 2005 року).

40. У цій справі період, який має бути взятий до уваги, почався з порушення кримінальної справи проти заявників 26 червня 1996 року, тривав до 19 липня 2002 року для В. С. Та досі триває для О. Д. та О. А. Суд зазначає, що з шести років та одного місяця (В. С.) та дев'яти років та чотирьох місяців (О. Д. та О. А.) провадження лише чотири роки та десять місяців та вісім років та один місяць відповідно підпадають під юрисдикцію Суду *ratione temporis*. Однак при оцінці розумності часу, що минув після 11 вересня 1997 року, коли Конвенція набула чинності для України, має також братися до уваги стан провадження на цій стадії (див. *Foti and Others v. Italy*, рішення від 10 грудня 1982 року, Series A, no. 56, pp. 18–19, п. 53).

б. розумність тривалості провадження

41. Суд нагадує, що розумність тривалості провадження має бути оцінена в світлі конкретних обставин справи з врахуванням критеріїв,

напрацьованих Європейським судом, зокрема складності справи та поведінки заявника і відповідних державних органів. Крім того, також має прийматись до уваги характер процесу та значення, яке він мав для заявника (див., серед багатьох інших, *Kalashnikov v. Russia*, заява № 47095/99, п. 125, ECHR 2002-VI).

42. Повертаючись до фактів цієї справи, Суд вважає, що існує певний ступінь складності, властивий економічній суті обвинувачень, висунутих проти заявників (див. *Graushys v. Lithuania*, заява № 36743/97, п. 61, 10 жовтня 2000 року). Він зазначає, зокрема, що компетентні органи мали призначити ряд експертиз щодо обставин навколо оспорюваної операції. Однак Суд зазначає, що висновки згаданих експертиз були зроблені під час досудового розслідування. Більше того, суд навіть не допитував експертів, обмежившись дослідженням висновків експертизи. Суд вважає непереконаливим, що матеріали справи обсягом у дві тисячі сторінок могли виправдати загальну тривалість судового розгляду (див., *mutatis mutandis, Ruiz&Mateos v. Spain*, рішення від 23 червня 1993 року, Series A, no. 262, пп. 21 та 23, пп. 40 та 53).

43. Суд зазначає, що заявники дійсно спричинили певні затримки у провадженні. Зокрема, вони не були присутніми на кількох судових засіданнях. Тривалість цих затримок не може бути визначена точно, проте в жодному разі вона була менша ніж шість місяців.

44. Втім, Суд вважає, що багато затримок у провадженні можуть бути віднесені до поведінки державних органів.

45. В першу чергу він звертає увагу на провадження, які мають відношення до повернення справи на додаткове розслідування у червні 1998 року та квітні 2000 року. В обох випадках прокурор заперечував проти цих рішень та успішно оскаржив їх до Київського міського суду. Суд нагадує доводи Уряду у справі «Салов проти України», що вказане провадження стосується «спору між прокурором та судом, а заявник не був стороною цього спору» (див. заяву № 65518/01 від 6 вересня 2005 року, п. 72). У зауваженнях у цій справі Уряд стверджує, що заявники «підтримали» ухвалу від 22 червня 1998 року та «не заперечували» проти ухвали від 20 квітня 2000 року. Другорядна роль заявників у цьому провадженні продемонстрована фактом, що вони, на відміну від прокуратури, не мали права на оскарження ухвал суду про направлення справи на додаткове розслідування (див. п. 20 вище). Більше того, в обох випадках після того, як Київський міський суд скасовував ухвали про направлення справи на додаткове розслідування, матеріали справи було направлено до суду із значними затримками. Суд, таким чином, вважає, що державні органи мали повний контроль у провадженні,

яке викликало зайве подовження судового розгляду на п'ять місяців у червні — листопаді 1998 року та на один рік у квітні 2000 року — квітні 2001 року.

46. Подальші затримки у провадженні були спричинені рідкими судовими засіданнями. Хоча заявники не перебували під вартою, Суд вважає, що судовий розгляд мав проводитись з більш щільним графіком судових засідань з метою прискорити провадження (див. *Ievizovijs v. Germany*, № 49746/99, 29 липня 2004 року, пп. 51 та 60). До того ж Суд зазначає, що найбільш частою причиною для відкладення слухань протягом всього судового розгляду була неявка потерпілого у судові засідання. Так було до квітня — травня 2001 року, коли суд прийняв рішення про його примусовий привід, та ці рішення напевно не справили жодного ефекту на його поведінку.

47. Враховуючи вищезазначене, Суд вирішує, що тривалість провадження не задовольняє вимоги «розумного строку». Відповідно тут мало місце порушення п. 1 ст. 6 Конвенції.

II. ЩОДО ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 2 ПРОТОКОЛУ № 4 ДО КОНВЕНЦІЇ

48. Заявники скаржились на тривале обмеження їх свободи пересування в результаті застосування підписки про невиїзд. Вони посилались на статтю 2 Протоколу № 4, якою у відповідній частині передбачено наступне:

«1. Кожен, хто законно перебуває на території будь-якої держави, в межах цієї території має право на свободу пересування і свободу вибору місця проживання.

3. На здійснення цих прав не встановлюються жодні обмеження, крім тих, що передбачені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної або громадської безпеки, для забезпечення громадського порядку, запобігання злочинам, для охорони здоров'я або моралі чи з метою захисту прав і свобод інших осіб.

4. Права, викладені в пункті 1, також можуть у певних місцевостях підлягати обмеженням, що встановлені згідно із законом і виправдовуються суспільними інтересами в демократичному суспільстві».

49. Суд зазначає, що ця скарга пов'язана з обставинами, дослідженими вище, та відповідно так само має бути визнана прийнятною.

1. Доводи сторін

50. Уряд стверджував, що підписка про невиїзд була застосована до заявників як частина умов застави. Уряд зазначив, що цей захід не може вважатись таким, що обмежує право заявників на свободу пересування,

оскільки його не було застосовано незаконно, державні органи не зловживали своїми повноваженнями, надаючи чи відмовляючи у клопотанні заявників тимчасово залишити місце перебування.

51. Заявники стверджували, що підписка про невиїзд була запобіжним заходом, відмінним від застави. Цей захід встановив їм зобов'язання звертатись до судді, що розглядає їх справу, кожного разу, коли вони мали бажання покинути своє місце перебування, таким чином, обмеживши їх свободу пересування. Далі заявники скаржились, що Кримінально-процесуальний кодекс забороняв застосування більше одного запобіжного заходу одночасно. Тому, на їх думку, запобіжний захід був незаконним та став неспіврозмірним тягарем для них.

2. Оцінка Суду

а. Чи мало місце втручання

52. По-перше, Суд не знаходить необхідним вдаватися до дискусії, чи була підписка про невиїзд запобіжним заходом, відмінним від застави, чи ні. Достатньо зазначити, що в ході судового розгляду заявники були обмежені зобов'язанням (у вигляді частини умов застави чи окремим заходом) отримати дозвіл від суду залишити їх місцезнаходження або тимчасового перебування кожного разу, коли вони бажали виїхати кудись. Суд відповідно погоджується із заявниками, що застосований захід обмежував їх право на свободу пересування у спосіб, що за обсягом складає втручання в сенсі статті 2 Протоколу № 4 до Конвенції (див. *Hannak v. Austria*, № 17208/90, ухвала Комісії від 13 жовтня 1993 року; *Raimondo v. Italy*, рішення від 22 лютого 1994 року, Series A по. 281-A, р. р. 19, п. 39).

53. Залишається визначити, чи відбулось таке обмеження «у відповідності із законом» та чи було «необхідним в демократичному суспільстві».

б. Законність та ціль втручання

54. Суд зазначає, що сторони не погодились щодо того, чи було застосовано зобов'язання у відповідності з Кримінально-процесуальним кодексом України.

55. Для цілей дослідження цього питання Суд нагадує, що в першу чергу національним органам, зокрема судам, належить право вирішувати проблеми інтерпретації національного законодавства (див., серед багатьох інших, *Miragall Escolano and Others v. Spain*, № 38366/97, п. 33, ECHR 2000-I). Роль Суду обмежена з'ясуванням, чи сумісні з Конвенцією

наслідки такої інтерпретації. Це застосовується, зокрема, до інтерпретації судами правил процесуального характеру (див. *Ivanova v. Finland* (dec.), № 53504/99, 28 травня 2002 року).

56. У цьому зв'язку Суд зазначає, що, оскільки заявники стисло посилались на питання одночасного застосування до них застави та підписки про невиїзд, їх суттєвою позицією було те, що вони оскаржували скоріше факт реалізації застосованого до них заходу, ніж його законність.

57. Таким чином, Суд не вбачає причини сумніватись у висновках національних судів, що застосування у цій справі підписки про невиїзд було сумісним з національним процесуальним законодавством.

58. Суд об'єктивно вважає, що застосований захід переслідував законні цілі, а саме, «підтримку *ordre public* (громадського порядку)» та «запобігання злочинам» (див., *mutatis mutandis*, *Labita v. Italy* [GC], № 26772/95, п. 194, ECHR 2000-IV).

в. Пропорційність втручання

59. Суд відмічає, що він вирішував питання сумісності статті 2 Протоколу № 4 із зобов'язанням не залишати місцезнаходження в ряді справ щодо Італії, включаючи справу *Luordo* (див. *Luordo v. Italy*, № 32190/96, п. 96, ECHR 2003-IX). У справі *Luordo* Суд визнав непропорційним зобов'язання, застосоване до заявника під час процедури банкрутства, через її тривалість у тій справі протягом 14 років та 8 місяців, хоча у тій справі не було продемонстровано, що заявник бажав залишити місцезнаходження або у такому дозволі колись було відмовлено. Цей приклад було використано у наступних справах, у яких тривалість зобов'язання не залишати місцезнаходження відрізнялась від 13 років та 6 місяців (див. *Goffi v. Italy*, № 55984/00, п. 20, від 24 березня 2005 року) до 24 років та 5 місяців (див. *Bassani v. Italy*, № 47778/99, п. 24, від 11 грудня 2003 року).

60. Втім, Суд вважає, що обставини цієї справи суттєво інші для того, щоб відрізнити від справ, згаданих вище, з наступних причин:

61. По-перше, Суд зазначає, що у цій справі заявники були суб'єктами кримінального провадження. Конвенція дозволяє державам за певних обставин застосовувати запобіжні заходи, що обмежують свободу обвинуваченої особи з метою забезпечити здійснення ефективного кримінального провадження, включаючи позбавлення волі. На думку Суду, зобов'язання не залишати місце перебування є пропорційним обмеженням волі обвинуваченої особи (див., *mutatis mutandis*, *Nagy v. Hungary* (dec.), № 6437/02, 6 липня 2004 року).

62. По-друге, запобіжний захід не було автоматично застосовано протягом усього кримінального провадження проти заявників; наприклад, в розпорядженні Суду немає інформації, яка свідчить, що до О. Д. та О. А., щодо яких слідство триває, було застосовано цей запобіжний захід після липня 2002 року. Відповідно зобов'язання не залишати свої місця перебування було застосовано до заявників протягом приблизно п'яти років та трьох місяців, з яких чотири роки та десять місяців підпадають під юрисдикцію Суду згідно з правилом *ratione temporis*.

63. По-третє, як видно з попереднього обчислення, тривалість застосованого обмеження була значно меншою, ніж у справі *Luordo* та наступних справах проти Італії.

64. З огляду на ці висновки, Суд вирішує, що лише факту тривалості такого обмеження у цій справі Суду недостатньо для того, щоб дійти висновку про його непропорційність. З метою вирішити, чи було порушено справедливий баланс між загальними інтересами в належному здійсненні кримінального провадження та особистими інтересами заявників в реалізації права на пересування, Суд має також впевнитись, чи дійсно заявники намагались залишити місце перебування, та, якщо так, чи було їм відмовлено у цьому.

65. Згідно з доводами Уряду, які не було спростовано заявниками, В. С. двічі звертався за дозволом покинути Київ та в обох випадках отримав такий дозвіл.

66. З огляду на вищевикладене, Суд не може дійти висновку, що справедливий баланс між вимогами загального інтересу та правами заявників не було досягнуто. Тому Суд вважає, що у цій справі обмеження свободи пересування заявників було пропорційним.

67. Відповідно у цій справі не було порушення статті 2 Протоколу № 4 до Конвенції.

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

68. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

A. Шкода та витрати

69. Заявники О. А. та О. Д. вимагали по 80 000 ЄВРО, а В. С. вимагав 100 000 ЄВРО компенсації матеріальної шкоди. Стосовно компенсації нематеріальної шкоди кожний із заявників вимагав по 130 000 ЄВРО.

70. Уряд зазначив, що заявники не визначили суті завданої їм шкоди та не обґрунтували розміри компенсації, яку вимагають.

71. Суд не вбачає жодного причинного зв'язку між встановленим порушенням та матеріальною шкодою, що вимагається; відповідно він відхиляє ці вимоги. Однак Суд вважає, що заявники цілком обґрунтовано могли зазнати певних розчарувань та незручностей в результаті встановлених у цій справі порушень. Вирішуючи на засадах справедливості, Суд присуджує В. С. 2000 ЄВРО, а О. А. та О. Д. 3000 ЄВРО кожному як компенсацію нематеріальної шкоди.

B. Судові витрати

72. Заявники також вимагали 20 000 ЄВРО кожному як судові витрати, понесені в національних судах та в Європейському суді з прав людини.

73. Уряд відзначив, що заявники не надали жодних доказів на підтвердження своїх вимог. Однак він залишив питання присудження судових витрат на розсуд Суду.

74. Відповідно до прецедентної практики Суду заявник має право на відшкодування судових витрат лише у випадку, якщо було продемонстровано, що ці витрати були дійсними, необхідними та розумними за розміром. Враховуючи інформацію, наявну в розпорядженні Суду, та вищезазначені критерії, Суд вважає розумним присудити заявникам 1000 ЄВРО кожному для покриття всіх витрат.

В. Процентна ставка

75. Суд вважає прийнятним, що процентна ставка повинна базуватися на граничній кредитній ставці Європейського центрального банку, до якої слід додати три відсотки.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* скарги відносно тривалості кримінального провадження проти заявників та обмеження їх свободи пересування прийнятними і решту заяви неприйнятною;
2. *Вирішує*, що було порушення п. 1 статті 6 Конвенції;
3. *Вирішує*, що не було порушення статті 2 Протоколу № 4 до Конвенції;
4. *Вирішує*, що:
 - (а) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має сплатити наступні суми, які мають бути конвертовані у національну валюту держави-відповідача на день здійснення платежу:
 - (i) 2000 ЄВРО (дві тисячі ЄВРО) п. Столітньому як нематеріальну шкоду;
 - (ii) по 3000 ЄВРО (три тисячі ЄВРО) п. Антоненкову та п. Дюкіну як нематеріальну шкоду;
 - (iii) по 1000 ЄВРО (одна тисяча ЄВРО) кожному заявнику як відшкодування судових витрат;
 - (iv) плюс суму будь-якого податку, який може бути стягнуто із зазначених сум;
 - (б) у випадку несплати чи несвоєчасної сплати державою-відповідачем належної заявникові суми на неї нараховуватиметься пеня, яка дорівнює граничній позичковій ставці Європейського центрального банку, що діятиме протягом періоду несплати, плюс три відсотки;
5. *Відхиляє* решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою та повідомлено письмово 22 листопада 2005 року відповідно до пп. 2 та 3 правила 77 Регламенту Суду.

С. Долле
Секретар секції

Ж.-П. Коста
Голова секції